

UCHWAŁA NR 8247/23
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

z dnia 6 grudnia 2023 roku

w sprawie przyjęcia raportu za 2022 rok pt. „Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa świętokrzyskiego”

Na podstawie art. 9 ust. 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U.2023.1939 ze zm.) w związku z art. 14 ust. 1 pkt 2 oraz art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz.U.2022.2094 ze zm.), Zarząd Województwa Świętokrzyskiego uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się raport Eksperta Wojewódzkiego do spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Świętokrzyskiego pt. „Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa świętokrzyskiego”, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Raport podlega opublikowaniu na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Departamentu Ochrony Zdrowia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
ANDRZEJ BĘTKOWSKI

(dokument podpisano elektronicznie)

UZASADNIENIE
do Uchwały Nr 8247/23
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
z dnia 6 grudnia 2023 roku

Zarząd Województwa Świętokrzyskiego Uchwałą Nr 7042/23 z dnia 10 maja 2023 roku powołał dr n. o zdr. Annę Przenzak na Eksperta Wojewódzkiego do spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Świętokrzyskiego.

Do zadań Eksperta Wojewódzkiego do spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii, zgodnie z art. 9 ust. 7 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, należy m.in. zbieranie, gromadzenie, opracowywanie i przetwarzanie zebranych danych oraz wymiana informacji i dokumentacji w zakresie przeciwdziałania narkomanii – objętych badaniami statystycznymi statystyki publicznej. Do zadań eksperta należy również formułowanie wniosków sprzyjających kształtowaniu, adekwatnej do sytuacji, strategii reagowania na problem narkomanii na terenie województwa świętokrzyskiego.

Raport przygotowany przez Eksperta Wojewódzkiego do spraw Informacji o Narkotykach i Narkomanii pt. „Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa świętokrzyskiego”, stanowi zbiór informacji dotyczących profilaktyki, leczenia oraz monitorowania problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa w 2022 roku.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie przedmiotowej uchwały jest w pełni zasadne.

Dział Badań, Monitorowania oraz Współpracy Międzynarodowej

Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

RAPORT WOJEWÓDZKI

**Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie
województwa świętokrzyskiego**

Kielce, 2023 r.

dr n. o zdr. Anna Przenzak – Ekspert Wojewódzki do spraw Informacji
o Narkotykach i Narkomanii Województwa Świętokrzyskiego

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE.....	2
II.	OPIS SYTUACJI, EPIDEMIOLOGIA, CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA NARKOMANII NA TERENIE WOJEWÓDZTWA.....	5
1.	Używanie substancji psychoaktywnych.....	5
2.	Narkomania: Problemowe używanie narkotyków oraz konsekwencje zdrowotne i społeczne.....	17
III.	OPIS I OCENA POSIADANYCH ZASOBÓW ORAZ DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W WOJEWÓDZTWIE	21
1.	Polityka	21
2.	Ograniczanie popytu	25
2.1.	Profilaktyka	25
2.2.	Leczenie i rehabilitacja	25
2.3.	Readaptacja społeczna	33
2.4.	Ograniczanie szkód zdrowotnych	34
3.	Ograniczanie podaży	35
IV	WNIOSKI I REKOMENDACJE	38
V.	STRESZCZENIE	39
VI.	BIBLIOGRAFIA	40
VII.	SPIS TABEL	41
VIII	SPIS MAP I WYKRESÓW	42

I. WPROWADZENIE

Województwo świętokrzyskie położone jest w południowo – wschodniej części Polski i jest jednym z najmniejszych województw Polski, zajmuje powierzchnię 11 711 km² – co stanowi 3,7 % obszaru kraju. Zgodnie z podziałem administracyjnym, województwo tworzy 14 powiatów (w tym jeden grodzki) oraz 102 gmin (w tym: 5 gmin miejskich, 40 gmin miejsko – wiejskich, 57 gmin wiejskich).

W 2022 roku województwo zamieszkiwało 1 178,2 tys. mieszkańców wg danych GUS. Liczba ludności była mniejsza o 6,6% w porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. Skala depopulacji odnotowana w województwie świętokrzyskim była najwyższa w kraju. Od ostatniego spisu powszechnego, tj. od dnia 31 marca 2011 r. liczba ludności województwa zmniejszyła się o 84,2 tys. osób. Pomimo zmian w sieci osadniczej województwa skutkujących wzrostem liczby miast (w okresie między spisowym prawa miejskie otrzymało 14 miejscowości wiejskich) spadek liczby ludności odnotowano zarówno na wsi – o 45,2 tys. osób, jak i w miastach – o 38,9 tys. osób. W 2021 r. w miastach zamieszkiwało 45,0% ludności województwa świętokrzyskiego.

Dodatnie saldo migracji odnotowano tylko w jednym powiecie – kieleckim (530 osób) jednocześnie obserwując ubytek mieszkańców miasta Kielce. W 2021 r. w miastach zamieszkiwało 45,0% ludności województwa świętokrzyskiego. W województwie świętokrzyskim dominuje ludność zamieszkująca na wsi.

W strukturze ludności województwa świętokrzyskiego dominują mieszkańcy wsi (55%) wobec osób zamieszkujących w miastach (45%). Poza miastem Kielce, w miastach powiatowych województwa zamieszkuje jedynie 35% ludności.

W województwie świętokrzyskim zamieszkuje więcej kobiet niż mężczyzn, odpowiednio 51% i 49%. Proporcja ta jest identyczna dla powiatów, natomiast w mieście Kielce wyraźnie przeważają kobiety, 53% wobec 47% mężczyzn.

Szczegółowe dane przedstawiają poniższe tabele.

Na podstawie danych GUS stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim wynosiła 3,8%, dla porównania w 2021 – 4,4%, w porównaniu z dłuższą perspektywą czasową, znacznie zmalała – w 2015 wynosiła 10,7%.

Zgodnie z danymi z MRiPS dotyczącymi przyznanej pomocy społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu otrzymało 2 241 rodzin (w tym na wsi 918) liczba osób w tych rodzinach 3 448; z powodu uzależnienia od narkotyków pomoc otrzymały 84 rodziny (w tym na wsi 18) liczba osób w tych rodzinach 123.

Tabela 1: Ludność województwa świętokrzyskiego według grup wiekowych i płci stan na 31.12.2022 r. [tys.]

A. Liczby bezwzględne

Grupy	Ogółem			Miasto			Wieś		
	M+K	M	K	M+K	M	K	M+K	M	K
RAZEM	1 178,1	573,2	604,9	528,1	248,9	279,2	650,0	324,3	325,7
Dzieci (0-2 lat)	26,3	13,5	12,8	11,0	5,7	5,3	15,3	7,8	7,5
Dzieci (0-14 l)	164,8	84,6	80,2	67,1	34,5	32,6	97,7	50,1	47,6
Młodz.(15-19 l)	56,0	28,6	27,4	22,4	11,5	10,9	33,6	17,1	16,5
Dorośli (>14 l)	1 013,3	488,6	524,7	461,0	214,4	246,6	552,3	274,2	278,1
wiek przedprod.	199,1	102,2	96,9	81,1	41,7	39,4	118,0	60,5	57,5
wiek produk.	678,7	366,5	312,2	294,8	156,3	138,5	383,9	210,2	173,7
wiek poprod.	300,3	104,5	195,8	152,2	50,9	101,3	148,1	53,6	94,5
wiek rozrodczy	254,2	x	254,2	111,1	x	111,1	143,1	x	143,1

B. Udział procentowy

RAZEM	100,0	48,7	51,3	44,8	21,1	23,7	55,2	27,6	27,6
Dzieci (0-2 lat)	2,2	1,2	1,0	0,9	0,5	0,4	1,3	0,7	0,6
Dzieci (0-14 l)	14,0	7,2	6,8	5,7	2,9	2,8	8,3	4,3	4,0
Młodz.(15-19 l)	4,7	2,4	2,3	1,9	1,0	0,9	2,8	1,4	1,4
Dorośli (>14 l)	86,0	41,5	44,5	39,1	18,2	20,9	46,9	23,3	23,6
wiek przedprod.	16,8	8,6	8,2	6,8	3,5	3,3	10,0	5,1	4,9
wiek produk.	57,7	31,2	26,5	25,1	13,3	11,8	32,6	17,9	14,7
wiek poprod.	25,5	8,9	16,6	12,9	4,3	8,6	12,6	4,6	8,0
wiek rozrodczy	21,5	x	21,5	9,4	x	9,4	12,1	x	12,1

Wiek: przedprodukcyjny: M K (0-17 lat)
 produkcyjny: M (18-64), K(18-59)
 poprodukcyjny: M (>=65), K(>=60)
 rozrodczy: K (15-49)

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Kielcach

Tabela 2: Ludność według powiatów stan na 31.12.2022 r.

L.p.	Powiat	Ogółem			Miasto	Wieś
		Mężczyźni	Kobiety	Razem		
woj. świętokrzyskie ogółem		573 286	604 878	1 178 164	528 199	649 965
powiaty ogółem		487 733	506 546	994 279	344 314	649 965
1	buski	33 525	34 945	68 470	18 155	50 315
2	jędrzejowski	40 355	41 431	81 786	24 861	56 925
3	kazimierski	15 728	16 238	31 966	6 557	25 409
4	kielecki	105 487	106 287	211 774	18 613	193 161
5	konecki	36 656	37 902	74 558	25 668	48 890
6	opatowski	24 218	24 676	48 894	11 464	37 430
7	ostrowiecki	48 361	52 950	101 311	68 548	32 763
8	pińczowski	18 210	18 801	37 011	10 695	26 316
9	sandomierski	35 283	37 333	72 616	27 320	45 296
10	skarżyski	33 099	35 988	69 087	49 381	19 706
11	starachowicki	40 960	43 554	84 514	47 499	37 015
12	staszowski	34 202	34 799	69 001	25 936	43 065
13	włoszczowski	21 649	21 642	43 291	9 617	33 674
	Miasto Kielce na prawach powiatu	85 553	98 332	183 885	183 885	-

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Kielcach

Tabela 3: Ruch naturalny i migracja ludności

L.p.	Powiaty	Liczba ludności	Urodzenia żywe	Zgony		Przyrost naturalny (3-4)	Migracja		
				ogółem	niemowlęta		zameld.	wymeld.	saldo migracji
1		2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem województwo		1 178 164	8 157	15 787	30	-7 630	10 523	12 793	-2 270
1	buski	68 470	452	914	-	-462	627	684	-57
2	jędrzejowski	81 786	596	1 146	2	-550	663	861	-198
3	kazimierski	31 966	209	509	-	-300	286	325	-39
4	kielecki	211 774	1 779	2 205	4	-426	2 629	2 099	530
5	konecki	74 558	448	1 106	1	-658	682	880	-198
6	opatowski	48 894	302	730	3	-428	464	606	-142
7	ostrowiecki	101 311	567	1 554	4	-987	809	1 146	-337
8	pińczowski	37 011	247	532	1	-285	308	396	-88
9	sandomierski	72 616	467	1 004	2	-537	514	768	-254
10	skarżyski	69 087	365	1 079	3	-714	500	725	-225
11	starachowicki	84 514	556	1 269	-	-713	594	832	-238
12	staszowski	69 001	470	810	3	-340	706	891	-185
13	włoszczowski	43 291	294	598	-	-304	347	465	-118
14	Miasto Kielce na prawach powiatu	183 885	1 405	2 331	7	-926	1 394	2 115	-721

Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Kielcach

II. OPIS SYTUACJI, EPIDEMIOLOGIA, CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA NARKOMANII NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Badacze zjawisk związanych z używaniem substancji psychoaktywnych skupionych wokół Rady Europy zainicjowali prowadzenie programu pn. „*Eurpoen Scholl Survey Project on Alcohol and Drugs*” (ESPAD). Badania w ramach tego programu prowadzone są co cztery lata wg tych samych wystandaryzowanych technik, co umożliwia porównywalność uzyskanych wyników nie tylko w przestrzeni, ale również i w czasie.

W roku 2019 zostało przeprowadzone badanie, a jego wyniki uwzględniono w dokumencie pn. „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w 2019 roku”. Celem badania był pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych oraz ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie leżących zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży. Badaniem objęto dwie grupy wiekowe młodzieży, tj. młodzież urodzoną w 2003 roku (wiek 15-16 lat w momencie badania) oraz młodzież urodzoną w 2001 r. (wiek 17-18 lat w momencie badania)¹.

W województwie świętokrzyskim do analiz włączono próbę 1 154 uczniów trzecich klas gimnazjum oraz 980 uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Badanie przeprowadzono w maju, czerwcu i wrześniu 2019 roku, metodą ankiety audytoryjnej, na reprezentatywnej próbie uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek 15-16 lat) oraz drugich klas szkół ponadgimnazjalnych (wiek 17-18 lat)².

1. Używanie substancji psychoaktywnych

Substancje psychoaktywne to duża grupa różnorodnych substancji zarówno legalnych (tytoń, alkohol, leki przeciwbólowe i nasenne), substancje wziewne oraz szeroka gama substancji nielegalnych (takie, których produkowanie i obracanie nimi są czynem zabronionym).

W Raporcie za 2021 przedstawiono szczegółowo używanie przez dzieci i młodzież marihuany i jej przetworów oraz tzw. dopalaczy – nowych narkotyków. W tym zestawieniu

---

¹ Ł. Wieczorek, J. Sierosławski: Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w 2019 r. Europejski program badań ankietowych ESPAD. Warszawa 2019

² Tamże

zostaną przedstawione 3 grupy substancji psychoaktywnych w odniesieniu do siebie: nikotyna – w tym e-papierosy, alkohol oraz inne substancje psychoaktywne.

1.1 Nikotyna

Poziom rozpowszechnienia palenia tytoniu jest podobny w Województwie Świętokrzyskim i w całym kraju.

Tabela 4. Palenie tytoniu przez młodzież kiedykolwiek w życiu

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Nigdy nie palił	43,3	50,1
	1-2 razy	15,5	13,9
	3-5 razy	5,7	6,2
	6-9 razy	4,3	4,5
	10-19 razy	5,3	5,3
	20-39 razy	5,3	4,3
	40 razy lub więcej	20,7	15,7
Starsza kohorta (17-18 lat)	Nigdy nie palił	30,4	34,5
	1-2 razy	13,3	12,9
	3-5 razy	5,6	7,9
	6-9 razy	4,8	4,8
	10-19 razy	8,2	7,2
	20-39 razy	6,8	5,6
	40 razy lub więcej	30,9	27,2

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

W czasie całego życia, jakiegokolwiek doświadczenia z paleniem miało 56,7% uczniów z młodszej kohorty i 69,6% uczniów ze starszej kohorty (Tabela 4). Wśród uczniów, którzy podejmowali próby palenia można wyróżnić frakcję osób, które paliły nie więcej niż 5 razy w swoim życiu. Frakcja ta liczy 21,2% gimnazjalistów i 19% uczniów starszych. Jednocześnie 20,7% z pierwszej grupy i 30,9% z drugiej paliło 40 razy lub więcej. Te ostatnie frakcje badanych to osoby, których palenie wyszło poza fazę eksperymentowania.

Poziom palenia nikotyny w województwie świętokrzyskim jest nieznacznie wyższy niż w Polsce. Największe różnice są wśród uczniów, którzy palili co najmniej 40 razy w życiu.

Palenie tytoniu jest zróżnicowane ze względu na płeć badanych (Tabele 5 i 6.).

Zarówno odsetki uczniów, którzy podejmowali próby z paleniem, jak i tych, którzy wyszli poza fazę pojedynczych prób są wyższe wśród chłopców, niż wśród dziewcząt. Prawidłowość ta obowiązuje w obu badanych kohortach.

W Województwie Świętokrzyskim odsetek chłopców zarówno podejmujących próby palenia, jak i palących co najmniej 40 razy w życiu, jest nieznacznie wyższy niż uzyskany w całym kraju. Podobnie jest w grupie dziewcząt, gdzie szczególnie duże różnice obserwuje się na poziomie starszej kohorty.

Uczniowie w Województwie Świętokrzyskim palili tytoń w czasie ostatnich 30 dni podobnie często jak uczniowie w całym kraju. Rozpowszechnienie codziennego palenia w ilości co najmniej 10 papierosów w ciągu doby było również zbliżone na obu analizowanych obszarach, jednak wyższe na poziomie województwa. Prawidłowości te dotyczą zarówno uczniów z młodziej jak i starszej kohorty (świętokrzyskie 4,2 - Polska 3,0 – młodszą kohortą; świętokrzyskie 5,1 – Polska 4,7).

Tabela 5. Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu przez chłopców

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Nigdy nie palił	41,3	49,7
	1-2 razy	15,9	15,4
	3-5 razy	5,2	5,7
	6-9 razy	5,2	4,2
	10-19 razy	5,8	4,7
	20-39 razy	6,1	2,8
	40 razy lub więcej	20,5	17,5
	Starsza kohorta (17-18 lat)	Nigdy nie palił	28,4
1-2 razy		13,7	13,1
3-5 razy		7,3	7,2
6-9 razy		4,9	4,7
10-19 razy		5,7	6,5
20-39 razy		7,8	5,1
40 razy lub więcej		32,2	27,4

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Tabela 6. Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu przez dziewczęta

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Nigdy nie palił	45,2	50,3
	1-2 razy	15,2	12,7
	3-5 razy	6,2	6,6
	6-9 razy	3,4	4,6
	10-19 razy	4,9	5,9
	20-39 razy	4,4	5,7
	40 razy lub więcej	20,7	14,1
Starsza kohorta (17-18 lat)	Nigdy nie palił	32,4	33,1
	1-2 razy	13,0	12,6
	3-5 razy	3,9	8,6
	6-9 razy	4,7	4,9
	10-19 razy	10,7	7,8
	20-39 razy	5,8	6,1
	40 razy lub więcej	29,5	26,9

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Tabela 7. Palenie e-papierosów kiedykolwiek w życiu oraz w czasie ostatnich 30 dni.

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Kiedykolwiek w życiu	61,7	56,3
	W czasie 30 dni przed badaniem	35,0	30,3
Starsza kohorta (17-18 lat)	Kiedykolwiek w życiu	68,8	64,8
	W czasie 30 dni przed badaniem	40,2	36,5

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

W obu badanych kohortach wyższy odsetek chłopców niż dziewcząt deklarował palenie e-papierosów.

W porównaniu do próby ogólnopolskiej, wyższe odsetki chłopców i dziewcząt zamieszkujących województwo Świętokrzyskie używają e-papierosów w porównaniu do respondentów z populacji generalnej. Szczególnie wysokie różnice są widoczne wśród dziewcząt.

Tabela 8. Palenie e-papierosów wśród chłopców

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Kiedykolwiek w życiu	63,5	59,6
	W czasie 30 dni przed badaniem	34,9	33,1
Starsza kohorta (17-18 lat)	Kiedykolwiek w życiu	69,9	67,6
	W czasie 30 dni przed badaniem	42,7	41,2

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Tabela 9. Palenie e-papierosów wśród dziewcząt

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Kiedykolwiek w życiu	59,6	53,1
	W czasie 30 dni przed badaniem	35,1	27,6
Starsza kohorta (17-18 lat)	Kiedykolwiek w życiu	67,6	62,1
	W czasie 30 dni przed badaniem	37,7	32,2

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

1.2 Alkohol

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 88,6% uczniów z młodszej kohorty i 93,9% uczniów starszej (Tabela 10.).

Tabela 10. Picie napojów alkoholowych przez młodzież

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Kiedykolwiek w życiu	88,6	80,0
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	78,5	67,9
	W czasie 30 dni przed badaniem	54,1	46,7
Starsza kohorta (17-18 lat)	Kiedykolwiek w życiu	93,9	92,8
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	90,2	89,0
	W czasie 30 dni przed badaniem	75,2	76,1

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem piło jakiegokolwiek napoje alkoholowe 78,5% młodszych uczniów i 90,2% uczniów starszych. Warto zauważyć, że odsetki konsumentów alkoholu, definiowanych jako osoby, które piły jakiegokolwiek napój alkoholowy w czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, w przypadku uczniów młodszych nie odbiegają znacznie od odsetków konsumentów stwierdzanych w badaniach na populacji osób dorosłych. Na tym tle nie dziwi wyższy odsetek konsumentów w klasach starszych - większość uczniów z tych klas w momencie badania zbliżała się do wieku dorosłości. Niewiele niższy odsetek konsumentów alkoholu wśród głównie piętnastolatków powinien budzić niepokój spoglądając na rzecz, czy to z perspektywy zdrowia publicznego, czy norm prawnych. Jak pokazują wyniki badania, wśród piętnastolatków picie alkoholu stanowi normę, przynajmniej w sensie statystycznym.

W porównaniu do całego kraju, w Województwie Świętokrzyskim odnotowano wyższy odsetek uczniów, którzy pili napoje alkoholowe. Ta prawidłowość dotyczy wszystkich okresów czasowych za wyjątkiem używania alkoholu w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem w starszej kohorcie. Nieznacznie więcej uczniów z populacji generalnej piło częściej niż badani z tej próby z województwa Świętokrzyskiego. Większe różnice między wynikami odnotowanymi w województwie a poziomem kraju można zaobserwować, kiedy porównuje się 15-16 latków. Wyniki uzyskane u 17-18 latków są do siebie zbliżone.

Za wskaźnik względnie częstego używania alkoholu przyjęto picie w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem. Jakiegokolwiek napoje alkoholowe w tym czasie piło 54,1% uczniów z grupy młodszej i 75,2% uczniów z grupy starszej. Trzeba przypomnieć, że badanie było realizowane w maju i w czerwcu oraz we wrześniu i październiku - okres ostatnich 30 dni przypadał zatem na kwiecień i maj, w zależności od tego kiedy, który z badanych wypełniał ankietę. Okres ten nie obejmował zatem świąt, karnawału, jednak obejmował wakacje, które jak można przypuszczać szczególnie sprzyjają okazjom do picia.

Rozpowszechnienie picia alkoholu okazało się zróżnicowane ze względu na płeć odwrotnie niż można by tego oczekiwać (Tabele 11. i 12.). W młodszej grupie wiekowej nieznacznie więcej dziewcząt niż chłopców deklaroowało picie alkoholu kiedykolwiek w życiu (odpowiednio 89,1% i 88%) i w ciągu ostatnich 12 miesięcy (odpowiednio 78,8% i 78%). Jedynie w przypadku konsumpcji w ciągu ostatnich 30 dni mniej dziewcząt niż chłopców deklaroowało picie alkoholu w tym czasie (odpowiednio 53,2% i 54,83%). Podobne prawidłowości zaobserwowano w starszej grupie, przy czym w odróżnieniu do respondentów z młodszej grupy, w przypadku picia w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem odsetek dziewcząt

deklarujących takie zachowanie był wyższy niż w przypadku chłopców (odpowiednio 78,8% i 71,7%).

Wyniki te zdają się wskazywać kontynuację procesu wyrównywania różnic we wzorach picia między dziewczętami i chłopcami, który wiązać można z procesem emancypacji dziewcząt. Picie alkoholu w naszej kulturze, to raczej domena mężczyzn. Wśród dorosłych mieszkańców naszego kraju spotykamy wielokrotnie więcej niepijących kobiet niż mężczyzn abstynentów. Wśród nastolatków proporcje te są wyrównane, a ostatnio to dziewczynki zaczynają pić więcej niż chłopcy.

Tabela 11. Picie napojów alkoholowych wśród chłopców

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Kiedykolwiek w życiu	88,0	80,1
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	78,0	67,0
	W czasie 30 dni przed badaniem	54,8	46,0
Starsza kohorta (17-18 lat)	Kiedykolwiek w życiu	92,7	91,7
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	89,5	88,1
	W czasie 30 dni przed badaniem	71,7	76,5

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych wśród chłopców w Województwie Świętokrzyskim pozostaje na poziomie zbliżonym do wyników w całym kraju. Jedynie w przypadku chłopców z młodszej kohorty zaobserwowano większe, w porównaniu do Polski ogółem, odsetki pijących w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem. Również chłopcy ze starszej kohorty z województwa Świętokrzyskiego piją rzadziej w czasie ostatnich 30 dni niż ich rówieśnicy z populacji generalnej. Z kolei dziewczęta z młodszej grupy wiekowej w Województwie Świętokrzyskim częściej deklarowały spożycie napojów alkoholowych niż ich rówieśniczki na terenie całego kraju. Ta prawidłowość dotyczy obu kohort oraz wszystkich analizowanych okresów czasowych. Rozpowszechnienie picia napojów alkoholowych wśród dziewcząt ze starszej grupy wiekowej w Województwie Świętokrzyskim pozostaje na poziomie zbliżonym do wyników w całym kraju.

Tabela 12. Picie napojów alkoholowych wśród dziewcząt

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Kiedykolwiek w życiu	89,1	79,8
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	78,8	68,7
	W czasie 30 dni przed badaniem	53,2	47,2
Starsza kohorta (17-18 lat)	Kiedykolwiek w życiu	95,1	93,8
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	91,0	89,9
	W czasie 30 dni przed badaniem	78,8	75,7

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Konsumpcję poszczególnych typów napojów alkoholowych prześledzimy na przykładzie doświadczeń alkoholowych zebranych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem (tabela 13). Zarówno w młodszej kohorcie, jak wśród młodzieży starszej najwyższe odsetki konsumentów ma piwo, na drugim miejscu jest wódka a dopiero na trzecim wino. Każdy z trzech typów napojów jest bardziej popularny wśród uczniów starszych w porównaniu z klasami gimnazjalnymi.

Wódkę pił, co najmniej raz w ciągu ostatnich trzydziestu dni, więcej niż co trzeci badany gimnazjalista (42,5%) i więcej niż co drugi uczeń szkoły wyższego poziomu (60,7%). Picie piwa zdarzyło się w tym czasie większości badanych, ponad połowie gimnazjalistów (55,2%) i ponad dwóm trzecim uczniów starszych (72,8%). Wino piła jedna trzecia młodszej młodzieży objętej badaniem (30,5%) i prawie połowa uczniów ze starszej grupy (45,7%).

Rozpowszechnienie picia piwa, wina i wódki w młodszej kohorcie jest zauważalnie wyższe w Województwie Świętokrzyskim w porównaniu do całego kraju. Spożycie tych napojów przez uczniów ze starszej kohorty pozostaje na poziomie zbliżonym do obserwowanego w Polsce ogółem.

Tabela 13. Picie poszczególnych napojów alkoholowych przez młodzież w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Piwo	55,2	47,5
	Cydr	7,8	7,4
	Alcopop	5,3	5,8
	Wino	30,5	24,7
	Wódka	42,5	33,0
Starsza kohorta (17-18 lat)	Piwo	72,8	72,2
	Cydr	16,1	12,1
	Alcopop	13,1	9,7
	Wino	45,7	43,2
	Wódka	60,7	60,0

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Płeć wprowadza istotne różnice w obrazie popularności poszczególnych trunków.

Tabela 14. Picie poszczególnych napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wśród chłopców

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Piwo	58,5	47,7
	Cider	8,4	8,8
	Alcopop	5,3	6,1
	Wino	25,1	21,8
	Wódka	43,4	35,0
Starsza kohorta (17-18 lat)	Piwo	71,3	73,7
	Cider	15,5	14,1
	Alcopop	13,2	10,4
	Wino	38,3	35,2
	Wódka	59,9	63,1

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

W młodszej kohorcie, zarówno wśród chłopców jak i wśród dziewcząt, na pierwszym miejscu jest piwo, potem wódka i wino. Podobnie jest w klasach starszych.

W grupie 15-16 latków picie piwa i wódki w czasie ostatnich 30 dni jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt. W przypadku wina dziewczęta częściej niż chłopcy zaliczają się do pijących w czasie ostatnich 30 dni. Z kolei wśród uczniów ze starszej kohorty to dziewczynki piły więcej piwa, wina i wódki niż chłopcy.

Tabela 15. Picie poszczególnych napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wśród dziewcząt

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Piwo	51,7	47,2
	Cydr	7,2	6,2
	Alcopop	5,5	5,3
	Wino	35,9	27,5
	Wódka	41,5	31,0
Starsza kohorta (17-18 lat)	Piwo	74,3	70,7
	Cydr	16,8	10,2
	Alcopop	13,0	8,9
	Wino	53,3	50,8
	Wódka	61,5	57,0

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Chłopcy z młodszej kohorty z Województwa Świętokrzyskiego częściej niż ich rówieśnicy w całym kraju deklarowali picie piwa, wódki i wina. Popularność piwa i wódki w starszych klasach jest wyższa w populacji generalnej. Jedynie popularność wina wśród chłopców ze starszej kohorty z województwa jest wyższa niż wśród respondentów z populacji generalnej. W przypadku dziewcząt z Województwa Świętokrzyskiego to piją one częściej piwo, wino i wódkę niż ich rówieśniczki z populacji generalnej.

Szczególnie niebezpieczne dla zdrowia młodego człowieka, jak również dla porządku publicznego, jest picie w znacznych ilościach, a szczególnie prowadzących do silnego upijania się.

Kwestię nietrzeźwości badano przy użyciu pytania, w którym nietrzeźwość została zdefiniowana poprzez wskaźniki behawioralne (zataczanie się, bełkotanie, utrata pamięci). Takie sformułowanie pytania spowodowało, że chwytła ono stany silnego upicia, tak zatem trzeba interpretować wyniki. Rozkłady odpowiedzi na to pytanie zawarto w Tabeli 16.

Tabela 16. Silne upicie się tzn. wypicie tyle, żeby np. zataczać się, bełkotać, nie pamiętać co się działo – wśród młodzieży

Kohorta		Świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Kiedykolwiek w życiu	44,2	33,3
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	33,6	26,2
	W czasie 30 dni przed badaniem	14,4	11,3
Starsza kohorta (17-18 lat)	Kiedykolwiek w życiu	61,9	56,6
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	45,0	44,0
	W czasie 30 dni przed badaniem	18,2	18,8

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

Stanu silnego upojenia alkoholem doświadczyła chociaż raz w życiu prawie połowa młodszych uczniów (44,2%) i blisko dwie trzecie uczniów ze starszej grupy (61,9%). W czasie ostatnich 30 dni w stanie silnego upicia się było 14,4% 15-16 latków i 18,2% 17-18 latków.

Silne upijanie się przez uczniów zdarzało się w Województwie Świętokrzyskim nieco częściej niż w całym kraju. Wyższe różnice odnotowano w młodszej kohorcie. Z kolei wśród starszych uczniów wartości odnotowane w województwie i na terenie kraju są na zbliżonym poziomie.

Wskaźniki silnego upijania się są zróżnicowane ze względu na płeć. Przybierają one wyższe wartości u chłopców niż u dziewcząt. Szczególnie wyraźne różnice obserwujemy w odsetkach starszych dziewcząt i chłopców deklarujących silne upicie się w czasie ostatnich 12 miesięcy (odpowiednio 43,3% i 46,7%).

Porównanie odsetków silnego upijania się w Województwie Świętokrzyskim i w całym kraju pokazuje, że zarówno chłopcy, jak i dziewczęta z Województwa Świętokrzyskiego nieco częściej potwierdzali silne upicie się kiedykolwiek w życiu.

1.3 Inne środki psychoaktywne

Dane zawarte w Tabeli 17. Używanie substancji kiedykolwiek w życiu, pokazują, że w obu kohortach na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania znajdują się marihuana i haszysz (25,3% wśród uczniów klas młodszych i 39,6% w starszej grupie), a na drugim leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (17% wśród uczniów klas młodszych i 21,1% w starszej grupie). Wśród gimnazjalistów na trzecim miejscu znalazły się substancje wziewne (6,2%), a na czwartym leki przeciwbólowe w celu odurzenia się (4,2%).

W starszej kohorcie na trzecim miejscu znalazły się leki przeciwbólowe w celu odurzania się (7,6%) oraz substancje wziewne (7,5%). Wśród gimnazjalistów co najmniej trzyprocentowe rozpowszechnienie osiągnęła jeszcze amfetamina (3,6%), z kolei wśród starszych amfetamina (6,3%), ecstasy (4,9%), Kokaina (4,2%), LSD (3,9%) i grzyby halucynogenne (3,1%).

Tabela 17. Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu przez młodzież

Kohorta		świętokrzyskie	Polska
Młodsza kohorta (15-16 lat)	Marihuana lub haszysz	25,3	21,4
	Substancje wziewne	6,2	8,6
	Leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza	17,0	15,1
	Leki przeciwbólowe w celu odurzania się	4,2	6,6
	Amfetamina	3,6	4,2
	Metamfetamina	2,0	3,0
	LSD lub inne halucynogeny	2,6	3,2
	Crack	1,1	1,4
	Kokaina	1,6	2,9
	Relevin	1,1	1,3
	Heroina	1,3	1,9
	Ecstasy	2,9	3,3
	Grzyby halucynogenne	2,5	2,3
	GHB	1,1	1,4
	Narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	1,4	2,1
	Alkohol razem z tabletkami	5,1	5,3
	Sterydy anaboliczne	2,1	2,6
	Alkohol razem z marihuana lub haszyszem	12,9	12,1
Starsza kohorta (17-18 lat)	Marihuana lub haszysz	39,6	37,2
	Substancje wziewne	7,5	6,9
	Leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza	21,1	18,3
	Leki przeciwbólowe w celu odurzania się	7,6	5,9
	Amfetamina	6,3	4,7
	Metamfetamina	2,7	2,9
	LSD lub inne halucynogeny	3,9	4,2
	Crack	1,2	1,1
	Kokaina	4,2	3,1
	Relevin	2,0	0,9
	Heroina	2,7	1,5
	Ecstasy	4,9	5,1
	Grzyby halucynogenne	3,1	2,2
	GHB	1,0	1,1
	Narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	2,4	1,9
	Alkohol razem z tabletkami	9,4	6,9
	Sterydy anaboliczne	2,6	2,1
	Alkohol razem z marihuana lub haszyszem	23,4	24,1

Źródło: Dane z badania ESPAD 2019

2. Narkomania: problemowe używanie narkotyków oraz konsekwencje zdrowotne i społeczne.

Próby oszacowania liczby problemowych użytkowników narkotyków w województwie świętokrzyskim były podejmowane wiele razy.

Przetwory konopi jako najbardziej rozpowszechnione substancje nielegalne mogły stać się przedmiotem głębszych analiz skierowanych na identyfikację wzoru intensywnego używania. Wśród młodzieży szkolonej odsetki użytkowników innych substancji są zbyt małe, aby grupa bardziej intensywnych użytkowników była dostatecznie liczna.

2.1 Zatrucia NSP/ŚZ w 2022 r. w Polsce i województwie świętokrzyskim

W celu ograniczania zagrożeń jakie mogą powodować środki zastępcze (ŚZ) oraz nowe substancje psychoaktywne (NSP) Główny Inspektor Sanitarny prowadzi rejestr zatruć. Obowiązki związane z procedurą zgłaszania zatruć określone zostały w art. 30a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050).³

Nowa substancja psychoaktywna w myśl definicji zawartej w przytoczonej wyżej ustawie, oznacza każdą substancję lub grupy substancji pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w formie czystej lub w formie preparatu działającą na ośrodkowy układ nerwowy, inną niż substancja psychotropowa i środek odurzający, stwarzającą zgodnie z rekomendacją Zespołu do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem nowych substancji psychoaktywnych, zagrożenia dla zdrowia lub zagrożenia społeczne porównywalne do zagrożeń stwarzanych przez substancję psychotropową lub środek odurzający, lub które naśladują działanie tych substancji, określoną w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia *w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych*, natomiast *środek zastępczy* jest to produkt zawierający substancję o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, który może być użyty w takich samych celach jak środek odurzający, substancja psychotropowa lub nowa substancja psychoaktywna, których wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane na podstawie przepisów odrębnych⁴.

Zgodnie z § 1 pkt. 10 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 października 2014 r. *w sprawie systemów wymiany informacji w zakresie dotyczącym zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej* (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 226), rejestr prowadzony jest w formie elektronicznej jako System Monitorowania Informacji o Środkach Zastępczych i Nowych Substancjach Psychoaktywnych (SMIOD).

³ Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii

⁴ tamże

Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we współpracy z podmiotami leczniczymi i Państwowymi Powiatowymi Inspektorami Sanitarnymi stale monitoruje zjawisko zatruc środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi. Z zebranych przez tut. organ danych wynika, iż w 2022 r. do Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych wpłynęło łącznie 4 zgłoszenia przypadków zatruc środkami zastępczymi. Liczba przypadków zatruc w analogicznym okresie 2021 r. wynosiła 2 natomiast 2020 r. wynosiła 8. Odnotowane w 2022 r. 4 przypadki zatruc dotyczyły powiatu ostrowieckiego – byli to zarówno mężczyźni jak i kobiety, w okresie zimowym (styczeń – 1 przypadek, marzec- 3 przypadki zatruc).

Tabela 18. Rejestr zatruc według wieku i płci od 1.01.2022 r. do 31.12.2022 r.- woj. świętokrzyskie

Wiek	Kobieta	Mężczyzna	Razem
16	1	1	2
40		1	1
Brak danych	1		1
Razem	2	2	4

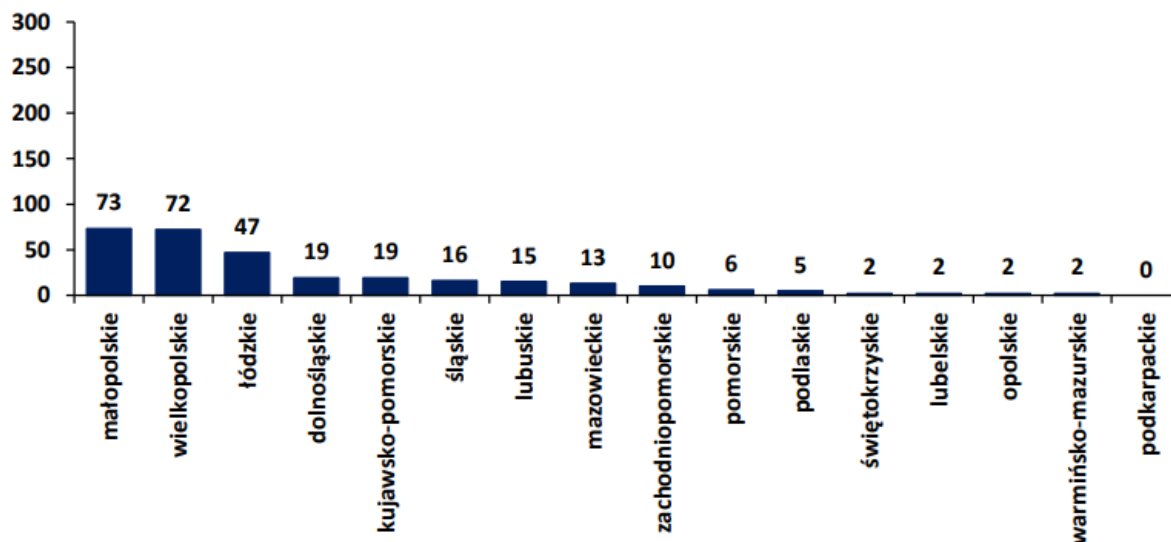
Przypadki zatruc po zażyciu „dopalaczy” zanotowano również wśród osób dorosłych.

Należy zatem stwierdzić, że problem tzw. „dopalaczy” dotyczy nie tylko ludzi młodych – nastolatków. Przeszkodą w rozwiązaniu tego problemu jest przede wszystkim niska cena tych specyfików i ich łatwa dostępność za pośrednictwem portali internetowych, które najczęściej rejestrowane są poza granicami kraju. Dane wojewódzkie monitorowane są na tle całego kraju.

W roku 2022 wg danych Głównego Inspektora Sanitarnego do rejestru włączono 25 przypadków interwencji medycznych (IMed), zakwalifikowanych jako zatrucie nowymi substancjami psychoaktywnymi i środkami zastępczymi. W ubiegłym roku 517 przypadków ale zgłoszonych jako liczba zatruc i podejrzeń zatruc. Rozkład zatruc z podziałem na województwa przedstawiono na Wykresie 1. Największa liczba zatruc wystąpiła w województwach: małopolskim (73) i wielkopolskim (72) Najmniejsza liczba zgłoszonych IMed wpłynęła z województwa podkarpackiego. W województwie świętokrzyskim zanotowano 2 przypadki podejrzeń zatrucia nowymi substancjami psychoaktywnymi i środkami zastępczymi. Obecnych danych nie można porównać do poprzedniego roku 2021, ponieważ wówczas wykres ten był

pokazywany w szerszym zakresie, jako liczba zatruc i podejrzeń zatruc, w roku 2022 jest ujęty w węższym zakresie, jako liczba zatruc.

Wykres 1. Liczba zatruc NSP/ŚZ w Polsce w 2022 r. z podziałem na województwa

Źródło: Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce 2022.

Raport Głównego Inspektora Sanitarnego za rok 2022 zawiera również dane porównawcze, ukazujące dynamikę zjawiska zatruc NSP/ŚZ w Polsce na przestrzeni 8 ostatnich lat (od 2015 do 2022). Z danych tych wynika, że największa liczba interwencji medycznych miała miejsce w 2015 roku - 7357 zgłoszeń z terenu całego kraju. W latach 2016-2018 liczba zgłoszeń utrzymywała się na porównywalnym poziomie z wyraźnym trendem spadkowym od 2019 roku. Sytuację tą ilustruje Tabela 19

Analiza danych w poniższej tabeli pozwala zauważyć, że w województwie świętokrzyskim liczba zatruc NSP/ŚZ jest stosunkowo niska w skali całego kraju i począwszy od roku 2016 utrzymuje się trend spadkowy.

2.2 Zakażenia HIV, AIDS

Do skutków zdrowotnych zażywania narkotyków i dopalaczy zaliczane są choroby zakaźne, m. in. zakażenia wirusem HIV, a w konsekwencji AIDS, a także zakażenia wirusem HCV. W niniejszym opracowaniu omówione zostaną dane dotyczące zakażenia HIV. Dane pochodzące z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego ukazują niepokojący trend wzrostowy zarówno w przypadku zakażeń wirusem HIV, jak i zachorowań na AIDS. Dotyczy

to całej Polski, a w szczególności województw dolnośląskiego, małopolskiego, wielkopolskiego i łódzkiego.

Tabela 19. Liczba zatruc NSP/ŚZ w Polsce w latach 2015 – 2022 z podziałem na województwa

Województwo	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
dolnośląskie	280	114	110	141	69	24	29	19
kujawsko-pomorskie	480	208	250	262	129	73	23	19
lubelskie	206	189	190	274	85	18	10	2
lubuskie	412	143	63	157	105	23	1	15
łódzkie	1499	1441	961	1094	625	250	187	47
małopolskie	149	112	279	150	56	27	39	73
mazowieckie	433	203	271	304	136	46	12	13
opolskie	30	6	12	16	6	1	1	2
podkarpackie	143	39	21	52	20	0	1	0
podlaskie	142	48	54	52	24	12	5	5
pomorskie	390	253	176	110	67	36	13	6
śląskie	1854	987	1266	1114	595	171	45	16
świętokrzyskie	132	142	106	63	16	6	7	2
warmińsko- mazurskie	308	98	118	94	44	4	1	2
wielkopolskie	712	324	395	290	139	79	109	72
zachodniopomorskie	187	62	52	85	32	36	34	10
RAZEM	7357	4369	4324	4258	2148	806	517	303

Źródło: Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce 2022.

W województwie świętokrzyskim w roku 2022 zanotowano 11 przypadków zachorowań na HIV Jest to duży wzrost spowodowany poprzednimi dwoma latami (2021 – 1 przypadek, 2022, brak zakażeń w 2020, ale też ta sama ilość zakażeń co w roku 2019. Analizując dane spadkowe w 2020 o 2021 roku, można szukać związku pomiędzy pandemią COVID 19 – ograniczonym dostępem do placówek ochrony zdrowia i lękiem pacjentów przed zakażeniem SARS -CoV-2 Podobnie rozkładają się dane dotyczące zachorowań na AIDS. W 2019 i 2022 – 2 zachorowania, 2020 i 2021 nie zarejestrowano żadnego przypadku zachorowania na AIDS. W 2022 roku odnotowano 1 zgon na AIDS, po trzech latach braku takich zgonów.

Tabela 20: Liczba przypadków HIV, AIDS zarejestrowanych w latach 2019 – 2022 wg województw

Województwo		HIV				AIDS				Zgony chorych na AIDS			
		2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
Polska		225	840	1173	2384	14	47	53	135	1	10	9	22
1.	dolnośląskie	36	74	177	345	-	3	11	23	-	-	2	5
2.	kujawsko-pomorskie	2	50	66	124	-	4	2	11	-	1	-	1
3.	lubelskie	1	26	37	54	-	2	2	-	-	1	--	-
4.	lubuskie	4	38	37	72	-	2	4	2	-	1	2	-
5.	łódzkie	6	10	84	180	1	2	5	9	-	-	-	1
6.	małopolskie	16	166	336	373	-	7	4	15	-	2	-	2
7.	mazowieckie	21	180	110	362	1	3	4	9	-	-	1	-
8.	opolskie	1	15	29	24	-	3	1	3	-	1	1	3
9.	podkarpackie	7	12	29	52	-	3	-	3	-	-	-	-
10.	podlaskie	2	19	18	38	-	3	2	7	-	-	-	-
11.	pomorskie	63	74	52	18	7	1	-	19	-	-	1	4
12.	śląskie	6	46	-	68	-	8	-	2	-	2	-	1
13.	świętokrzyskie	11	-	1	11	2	-	-	2	-	-	-	1
14.	warmińsko-mazurskie	4	18	14	39	-	3	1	6	-	1	-	-
15.	wielkopolskie	12	76	131	213	1	1	11	16	1	1	1	2
16.	zachodniopomorskie	10	36	52	231	2	2	6	8	-	-	1	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego (PZH)

III. OPIS I OCENA POSIADANYCH ZASOBÓW ORAZ PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ W WOJEWÓDZTWIE

1. Polityka narkotykowa

W 2022 r. Samorząd Województwa Świętokrzyskiego wspierał finansowo, realizował i podejmował działania z zakresu edukacji zdrowotnej i upowszechniania informacji na temat dostępu do działań profilaktycznych, interwencyjnych, pomocowych i placówek leczenia dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od środków odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych.

Na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Zarząd Województwa Świętokrzyskiego ogłosił otwarty konkurs ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym - zwalczanie narkomanii.

W 2022 r. zawarto **10** umów z organizacjami pozarządowymi na realizację zadań ww. zakresie. Do organizacji łącznie trafiło **257 890 zł**. Projekty, które otrzymały wsparcie skierowane były w większości do dzieci i młodzieży, ale także do nauczycieli, opiekunów

i rodziców. Związane były nie tylko z przekazaniem wiedzy teoretycznej, ale również z zaangażowaniem uczestników projektów do czynnego udziału np. w różnego rodzaju zajęciach praktycznych i warsztatach.

Ponadto w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego podejmowano następujące działania:

1. naradę dyrektorów/ kierowników podmiotów leczniczych województwa świętokrzyskiego, które udzielają świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia uzależnień. We współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia. W spotkaniu wzięła udział Pani Bogusława Bukowska – Zastępca Dyrektora ds. Lecznictwa, Badań i Certyfikacji KCPU. Spotkanie to miało za zadanie wpłynąć na współpracę świętokrzyskich placówek leczenia uzależnień z Krajowym Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom i wyznaczyć kierunek interdyscyplinarnego leczenia uzależnień zarówno chemicznych jak i behawioralnych, ale przede wszystkim wesprzeć placówki lokalne w polskim systemie leczenia uzależnień. Narada odbyła się 21 kwietnia 2022 roku w siedzibie UMWŚ, udział w niej wzięło 27 osób,
2. akcję edukacyjno – profilaktyczną pod hasłem „Bezpieczne Wakacje”, która odbyła się 3 czerwca 2022 roku przed budynkiem UMWŚ. Celem akcji było m. in. podniesienie świadomości z zakresu niebezpieczeństw i zagrożeń w czasie wakacji, kształtowanie nawyku bezpiecznego spędzania czasu wolnego oraz kształtowanie asertywności w różnych sytuacjach. Uczestnicy akcji mogli przeprowadzić symulację skutków używania narkotyków lub alkoholu przy pomocy narkogogli i alkogogli. Działania skierowane były do mieszkańców miasta Kielce i województwa świętokrzyskiego,
3. konferencję poświęconą profilaktyce uzależnień pt. „Uzależnienia chemiczne i behawioralne dzieci i młodzieży – Profilaktyka, diagnoza, terapia”, która odbyła się 26 października 2022 roku. Tematyka poruszana na konferencji poświęcona była problemom uzależnień chemicznych wśród dzieci i młodzieży oraz coraz częściej występującym uzależnieniom behawioralnym, w tym: uzależnieniom od telefonu, komputera czy mediów społecznościowych. Konferencja skierowana była do pedagogów i psychologów szkolnych oraz pracowników poradni psychologiczno - pedagogicznych z terenu województwa świętokrzyskiego. Konferencja odbyła się w formie stacjonarnej, a udział w niej wzięło około 170 osób,

4. stoiska informacyjno – edukacyjne na wydarzeniach organizowanych przez inne instytucje m. in.: na XXII Świętokrzyskich Dożynkach Wojewódzkich (11 września 2022 r.) oraz na XX Festiwalu Zdrowia w Busku – Zdroju im. Zbigniewa Kociuby (21 października 2022 r.).

Udział w konferencjach/ szkoleniach/ spotkaniach dotyczących uzależnień

W ramach podnoszenia kwalifikacji pracownicy UMWS uczestniczyli m. in. w:

1. naradzie organizowanej przez Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom z Pełnomocnikami Zarządów Województw ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych osób odpowiedzialnych na poziomie samorządu wojewódzkiego za te działania (23 luty 2022 r.),
2. posiedzeniu Parlamentarnego Zespołu ds. Rozwiązywania Problemów Uzależnień, dotyczącym reformy polityki alkoholowej w Polsce (13 maj 2022 r.),
3. seminarium z cyklu „Regionalne platformy społeczne dla rozwoju usług społecznych i DP” (30 maja 2022 r.),
4. konferencji „Profilaktyka zachowań problemowych dzieci i młodzieży w sporcie - rekomendacje dla klubów sportowych” (9 czerwca 2022 r.),
5. konferencji KCPU „Uzależnienia – Polityka, Nauka, Praktyka” (19-21 września 2022 r.),
6. konferencji programów redukcji szkód (16-17 listopad 2022 r.),
7. naradzie szkoleniowej pn. „Skuteczny samorząd - nowe zadania samorządów gminnych w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w zakresie uzależnień behawioralnych” (29-30 listopad 2022 r.),
8. XXIX Konferencji „Człowiek żyjący z HIV w rodzinie i społeczeństwie” organizowanej z okazji obchodów Światowego Dnia AIDS (30 listopada – 1 grudnia 2022 r.).

Pozostałe działania podejmowane przez Samorząd Województwa w 2022 roku

1. Opracowano i przyjęto Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.
2. Przyjęto coroczny Raport Wojewódzki za 2021 rok pt. „Monitorowanie problemu narkotyków i narkomanii na terenie województwa świętokrzyskiego” opracowany

przez Eksperta Wojewódzkiego ds. Informacji o Narkotykach i Narkomanii Województwa Świętokrzyskiego.

3. Opracowano i udostępniono na stronie internetowej UMWS „Wykaz podmiotów leczniczych zajmujących się leczeniem uzależnień, w tym od substancji psychoaktywnych na terenie województwa świętokrzyskiego w 2022 roku”.
4. Udostępniono na stronie internetowej UMWS informację o szkoleniu dla nauczycieli dotyczącą wdrożenia w placówkach oświatowych programu profilaktycznego "Unplugged".
5. Realizowano Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS opracowany na lata 2022-2026 m. in.:
  - powołano Wojewódzki Zespół ds. realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS na lata 2022-2026,
  - opracowano szczegółowy Harmonogram realizacji na terenie województwa świętokrzyskiego w 2023 roku zadań w ramach Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS,
  - opublikowano na stronie UMWS dokument pt. „Wykaz Punktów Konsultacyjno – Diagnostycznych i placówek udzielających świadczeń stomatologicznych dla chorych na AIDS”,
  - zorganizowano w siedzibie UMWS stoisko informacyjne połączone z dystrybucją materiałów edukacyjnych dotyczących tematyki HIV/AIDS z okazji obchodów Dnia Pamięci o Zmarłych na AIDS i Światowego Dnia AIDS,
  - na stronie UMWS opublikowano informację o ogólnopolskiej kampanii społecznej pod hasłem „Jedyny taki test”.

1.1 Uprawa maku

Sejmik Województwa Świętokrzyskiego określa corocznie ogólną powierzchnię przeznaczoną pod uprawę maku niskomorfinowego oraz konopi włóknistych. Powierzchnia przeznaczona pod uprawę maku niskomorfinowego na przestrzeni lat 2017-2020 rośnie (od 175 ha w 2018 do 687,0 ha w 2020 r.). W przypadku powierzchni przeznaczonych pod uprawę konopi włóknistych zauważalne są wahania – od 429,7 ha w roku 2017, poprzez 6 380 ha w 2018, 907,5 ha w 2019r, do 1 851,0 ha w roku 2020. W przypadku roku 2021 zauważalne jest znaczące, prawie 50% ograniczenie powierzchni upraw zarówno maku jak i konopi w porównaniu z rokiem 2020. W 2022 roku uprawa maku dodatkowo maleje o dodatkowe 31%.

Tabela 21. Obszar uprawy maku i konopi włóknistych na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2017-2022 – wielkości w hektarach

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ogólna powierzchnia uprawy maku nisko morfinowego w ha	146,0	175,0	513,0	687,0	379,0	259,0
Ogólna powierzchnia uprawy konopi włóknistych w ha	429,7	6 380,0	907,5	1 851,0	922,0	588,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie rejestru uchwał Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego publikowanego w BIP

2. Ograniczanie popytu

2.1. Profilaktyka

W działania profilaktyczne zaangażowanych było szereg różnych instytucji, między innymi Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach, będące jednostką organizacyjną województwa świętokrzyskiego. Realizowało ono zadania wynikające z Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w 2022 roku, polegające na upowszechnianiu rekomendowanych programów profilaktycznych. Centrum zorganizowało i przeprowadziło 10 kursów, webinarów i konferencji dla nauczycieli z zakresu profilaktyki narkotykowej, w tym – dwa rekomendowane programy profilaktyczne „Przyjaciele Zippiego” (objęto nim 12 osób) oraz „ARS, czyli jak dbać o miłość?” (objęto nim 147 osób). Działaniami objęto łącznie 296 nauczycieli i pedagogów szkolnych ze wszystkich etapów edukacyjnych, pracujących na terenie województwa świętokrzyskiego.

2.2. Leczenie i rehabilitacja

Realizacja świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim w 2022 roku udzielana była w trybie opieki stacjonarnej i ambulatoryjnej.

Świadczenia te były udzielane przez podmioty publiczne i niepubliczne. Podmioty udzielające świadczeń z zakresu leczenia uzależnień rozmieszczone są we wszystkich powiatach wchodzących w skład województwa. Zwykle jest to jedna poradnia w powiecie zwykle jest to poradnia leczenia uzależnień w kodzie 1740. Wyjątkiem jest powiat ostrowiecki, skarżyski – po 2 Najwięcej z nich jest zlokalizowanych na terenie miasta Kielce i powiatu kieleckiego.

Dostępność do poradni leczenia uzależnień w każdym powiecie województwa, wynika stąd, że od 2012 żadna poradnia leczenia uzależnień nie jest zakontraktowana w kodzie 1744 jako poradnia leczenia uzależnienia od alkoholu. poradnie leczenia uzależnień zostały wówczas i nadal są zakontraktowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia w kodzie 1740 (25 poradni) jako poradnie leczenia uzależnień – co oznacza, że mogą przyjmować zarówno osoby uzależnione od alkoholu jak i od narkotyków

W województwie świętokrzyskim poza poradniami leczenia uzależnień w kodzie 1740, przez NFZ kontraktowane są również poradnie w kodzie 1746 jako poradnie terapii uzależnień od substancji psychoaktywnych (w tabeli zaznaczone czerwonym kolorem). W roku 2022 takich poradni było 5 (dwie poradnie w Kielcach, 1 w Chęcinach, 1 w Pińczowie, 1 w Skarżysku Kamiennej) i liczba ta utrzymuje się na stałym poziomie od 2012 roku. W województwie świętokrzyskim działają 3 Hostele dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych - dwa w Kielcach 1 w Chęcinach (w tabeli zaznaczone zielonym kolorem) i trzy ośrodki długoterminowe: Pałęgi – przyjęcia od 15 r.ż. do 25 r.ż., Luta – ośrodek dla dzieci i młodzieży, Chęciny – od 18 r.ż. do 45 r.ż. (w tabeli zaznaczone na czarno).

Dane dotyczące liczby udzielanych porad oraz wartości kontraktów, w podmiotach typowo dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, są stale monitorowane przez Świętokrzyski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

Poniższa tabela dostarcza szczegółowych informacji na temat:

- podmiotów, które przedmiotowe świadczenia oferowały;
- zakontraktowanej liczby świadczeń;
- zrealizowanej liczby świadczeń;
- zakontraktowanej wartości świadczeń;
- zrealizowanej wartości świadczeń.

Poza tym wykazem w województwie świętokrzyskim, od 2016 roku, działają dwie Poradnie leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży – 1 w Skarżysku Kamiennej, 1 w Chęcinach, które przyjmują dzieci i młodzież z problemem nadużywania substancji psychoaktywnych – przy założeniu, że do 18 r.ż. nie rozpoznaje się uzależnienia.

Poniższa tabela zawiera zestawienie wszystkich typów placówek leczenia uzależnień w województwie świętokrzyskim.

Tabela 22. Realizacja świadczeń zdrowotnych udzielonych w trybie stacjonarnej i ambulatoryjnej opieki w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych - 2022 r

l.p.	Nazwa świadczeniodawcy	Adres siedziby	Zakres świadczeń		Zakontraktowana - liczba	Zakontraktowana - wartość	Realizacja - liczba*	Realizacja - wartość*
			Kod	Nazwa				
1	KLASZTOR PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO ZAKONU BRACI MNIEJSZYCH KONWENTUALNYCH (FRANCISZKANÓW)	FRANCISZKAŃSKA 10; 26060 CHĘCINY	04.1746.007.02	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	26 832,00	273 552,24 zł	30 512,00	310 482,34 zł
2	KLASZTOR PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO ZAKONU BRACI MNIEJSZYCH KONWENTUALNYCH (FRANCISZKANÓW)	FRANCISZKAŃSKA 10; 26060 CHĘCINY	04.2726.021.02	ŚWIADCZENIA DLA UZALEŻNIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH UDZIELANE W HOSTELU	16 464,00	248 729,88 zł	21 885,60	311 356,56 zł
3	KLASZTOR PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO ZAKONU BRACI MNIEJSZYCH KONWENTUALNYCH (FRANCISZKANÓW)	FRANCISZKAŃSKA 10; 26060 CHĘCINY	04.4750.021.02	ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNE DLA UZALEŻNIENIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	62 280,00	964 717,20 zł	73 755,00	1 189 843,19 zł
4	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "NADZIEJA RODZINIE" W KIELCACH	KARCZÓWKOWSKA 36; 25711 KIELCE	04.1746.007.02	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	7 692,00	78 419,94 zł	8 491,56	86 280,88 zł
5	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "NADZIEJA RODZINIE" W KIELCACH	KARCZÓWKOWSKA 36; 25711 KIELCE	04.2726.021.02	ŚWIADCZENIA DLA UZALEŻNIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH UDZIELANE W HOSTELU	27 372,00	413 522,49 zł	43 759,76	658 118,60
6	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "NADZIEJA RODZINIE" W KIELCACH	KARCZÓWKOWSKA 36; 25711 KIELCE	04.4750.021.02	ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNE DLA UZALEŻNIENIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	73 536,00	1 139 072,64	70 841,10	1 125 619,79
7	POWIATOWY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ	RADOMSKA 70; 27200 STARACHOWICE	04.1740.008.02	PROGRAM LECZENIA SUBSTYTUCYJNEGO	57 504,00	586 253,28	54 447,86	557 713,88
8	PROMEDIC CENTRUM PSYCHOTERAPII AGNIESZKI NEHREBECKIEJ AGNIESZKA NEHREBECKA	BEDNARSKA 3; 28400 PIŃCZÓW	04.1746.007.02	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	8 376,00	85 393,32	7 945,25	81 227,64
9	STOWARZYSZENIE MONAR HOSTEL DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH W KIELCACH	MALIKÓW 150B; 25639 KIELCE	04.2726.021.02	ŚWIADCZENIA DLA UZALEŻNIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH UDZIELANE W HOSTELU	16 140,00	243 835,05	16 596,80	252 238,18
10	STOWARZYSZENIE MONAR OŚRODEK LECZENIA, TERAPII I REHABILITACJI UZALEŻNIEŃ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY W LUTEJ	LUTA 4; 26220 LUTA	04.4750.021.02	ŚWIADCZENIA REHABILITACYJNE DLA UZALEŻNIENIONYCH OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	91 704,00	1 420 494,96	96 308,30	1 485 034,62
11	STOWARZYSZENIE MONAR PORADNIA PROFILAKTYKI, LECZENIA I TERAPII UZALEŻNIEŃ W KIELCACH	MALIKÓW 150B -; 25639 KIELCE	04.1746.007.02	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	13 860,00	141 302,70	13 586,27	135 228,07
12	STOWARZYSZENIE POMOCY "ARKA NOEGO"	APTECZNA 7; 26110 SKARŻYSKO-KAMIENNA	04.1746.007.02	ŚWIADCZENIA TERAPII UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH INNYCH NIŻ ALKOHOL	23 784,00	259 959,12	30 629,94	333 130,40

*realizacja na podstawie danych przekazanych przez świadczeniodawców wg stanu na dzień 18.01.2023 r.

Źródło: Świętokrzyski Wojewódzki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach.

Tabela 23: Zestawienie liczbowe wszystkich placówek leczenia uzależnień w województwie świętokrzyskim w zestawieniu: poradnie, oddziały dzienne, placówki całodobowe, hostele, oddziały detoksykacyjne

A. Poradnie

	Rodzaj świadczeń	Liczba placówek
1	Leczenie uzależnień	24
2	Terapia uzależnień dla dzieci i młodzieży	2
3	Terapia uzależnień od substancji psychoaktywnych innych niż alkohol	5

B. Oddziały dzienne

1	Dzienne leczenie uzależnień	5
---	-----------------------------	---

C. Placówki całodobowe

1	Oddziały terapii uzależnienia od alkoholu	2
2	Świadczenia rehabilitacyjne dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych	3

D. Hostele

1	Hostel dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych	3
2	Hostel dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych	3

E. Oddziały detoksykacyjne

1	Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych	1
---	--	---

Źródło: NFZ świętokrzyski i Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia.

Łącznie w województwie świętokrzyskim działa 31 poradni dla osób z uzależnieniami (alkohol, narkotyki, leki, uzależnienia behawioralne), w tym dwie poradnie dla dzieci i młodzieży. W każdym powiecie działa poradnia.

Na terenie województwa prowadzonych jest 5 Oddziałów dziennych. Dwa oddziały w mieście Kielce, jeden w: Pińczowie, Ostrowcu Świętokrzyskim i Włoszczowie. Oddziały przyjmują zarówno osoby uzależnione od alkoholu jak i od środków psychoaktywnych.

Łącznie w województwie świętokrzyskim działa 6 hosteli dla osób uzależnionych. Są to ważne miejsca dla osób, które chcą trzeźwieć, ale nie mają wsparcia w środowisku rodzinnym, bądź ze względu na niekorzystne oddziaływanie środowiska, z którego pochodzą, bądź w którym żyli przed terapią, muszą je zmienić i przez okres 6 miesięcy mogą korzystać ze wsparcia terapeutycznego.

Całodobowe formy terapii uzależnień świadczone są w 5 placówkach. Jedna placówka całodobowo prowadzi detoksykacje uzależnienia od alkoholu.

Z danych Świętokrzyskiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach (Tabela 24) wynika, że z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych w województwie świętokrzyskim w 2022 roku pracowało łącznie 37 lekarzy – specjalistów psychiatrów i 5 lekarzy będących w trakcie specjalizacji z psychiatrii – liczba ta wydaje się imponująca ale jest mało realna, ponieważ według danych z Biuletynu opracowanego przez Urząd Wojewódzki w Kielcach na podstawie ankiet MZ-15, w tabeli: Wybrani lekarze specjaliści ogółem według posiadanej specjalizacji (zgodnie ze sprawozdaniem MZ-89 za rok 2022) liczba wszystkich lekarzy psychiatrów pracujących w podmiotach leczniczych na terenie województwa świętokrzyskiego to 85. Statystyki w tym zakresie wymagają zbierania danych dotyczących wielkości etatu lekarza psychiatrii zatrudnionego w podmiocie leczenia uzależnień co zobrazuje poziom dostępności świadczeń lekarza psychiatrii w danym podmiocie i łącznie etatowo – w ramach lecznictwa uzależnień na poziomie województwa.

Najliczniejszą grupę zawodową w placówkach leczenia uzależnień (wszystkich uzależnień) stanowią specjaliści psychoterapii uzależnień i wynika to z warunków kontraktowania tego typu podmiotów leczniczych. Dane NFZ w tym zakresie są niejasne, ponieważ zawierają nieprawdziwe kategorie zawodowe. Do 2023 roku nie było możliwości posiadania specjalizacji w dziedzinie psychoterapii uzależnień, takie kwalifikacje można uzyskać od 2023 roku, jest to specjalizacja jednostopniowa. Taka specjalizacja posiada na ten moment 2 osoby w województwie świętokrzyskim, w tym 1 pracująca w podmiocie leczniczym. W podmiotach leczniczych mogą pracować specjaliści z certyfikatami PARPA, KBPN lub KCPU w dwóch kategoriach: specjalista psychoterapii uzależnień i osoba będąca w trakcie szkolenia do uzyskania certyfikatu specjalisty psychoterapii uzależnień. Instruktor również w dwóch kategoriach: instruktor (czyli ktoś kto ma certyfikat instruktora PARPA KNPN lub KCPU) lub osoba będąca w trakcie szkolenia do uzyskania certyfikatu instruktora terapii uzależnień.

Sama deklaracja zatrudnienia ilości personelu w podziale na: lekarze, specjaliści psychoterapii uzależnień, instruktorzy terapii uzależnień, psychologowie kliniczni, psychologowie, pielęgniarki może sugerować, że jest to pracownik zatrudniony w pełnym etacie w podmiocie leczenia uzależnień, a tak nie jest (poza nielicznymi wyjątkami), poza tym może być to ta sama osoba pracująca w ograniczonym etacie, lub zatrudniony określonych w godzinach, w kilku podmiotach.

Próba dookreślenia tych danych w NFZ nie powiodła się, ponieważ, jak podaje NFZ wynika to z nieprecyzyjnej sprawozdawczości placówek. Sprawozdawczość w tym zakresie wymaga zbierania doprecyzowanych danych i zatrudnienia personelu w przeliczeniu na etaty.

Tabela 24. Zestawienie ilości kadry w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w zakresie leczenia i rehabilitacji pracującej z osobami uzależnionymi w województwie świętokrzyskim w roku 2022 r.

Lp.	Kwalifikacje	Stopień specjalności	Ilość osób udzielających świadczeń
1	duchowny wyznania rzymskokatolickiego		2
2	instruktor terapii uzależnień	2-go stopnia	4
3	instruktor terapii uzależnień		1
4	instruktor terapii uzależnień	w trakcie	3
5	instruktor terapii uzależnień; specjalista psychoterapii uzależnień	w trakcie	1
6	lekarz - specjalista psychiatrii	1-go stopnia	3
7	lekarz - specjalista psychiatrii	2-go stopnia	30
8	lekarz - specjalista psychiatrii	2-go stopnia / specjalista	4
9	lekarz - specjalista psychiatrii	w trakcie	5
10	lekarz - specjalista psychiatrii dzieci i młodzieży	2-go stopnia	1
11	Pedagog		2
12	Pielęgniarka		87
13	pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa psychiatrycznego	2-go stopnia	10
14	pielęgniarka - specjalista pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania		1
15	pracownik socjalny	2-go stopnia	1
16	Psycholog		16
17	psycholog kliniczny	1-go stopnia	2
18	psycholog kliniczny	2-go stopnia	3
19	psycholog kliniczny	Specjalista	2
20	psycholog kliniczny	w trakcie	1
21	psycholog kliniczny; specjalista terapii uzależnień	2-go stopnia	1
22	psycholog; specjalista psychoterapii uzależnień	2-go stopnia	1
23	Psychoterapeuta	2-go stopnia	1
24	Psychoterapeuta		1
25	Psychoterapeuta	w trakcie	2
26	psychoterapeuta; specjalista psychoterapii uzależnień	Specjalista	1
27	specjalista psychoterapii uzależnień	2-go stopnia	23
28	specjalista psychoterapii uzależnień		4
29	specjalista psychoterapii uzależnień	w trakcie	18
30	specjalista psychoterapii uzależnień; psycholog	w trakcie	2
31	specjalista psychoterapii uzależnień; specjalista terapii uzależnień	2-go stopnia	3
32	specjalista terapii uzależnień	1-go stopnia	1
33	specjalista terapii uzależnień	2-go stopnia	45
34	specjalista terapii uzależnień	w trakcie	10
35	specjalista terapii uzależnień; psycholog	2-go stopnia	3
36	specjalista terapii uzależnień; psycholog	w trakcie	2

Liczba pacjentów poradni leczenia uzależnień**Tabela 25.** Leczeni w poradniach odwykowych według rozpoznania zasadniczego w roku 2022 – ogółem

Wyszczególnienie		Liczby bezwzględne	Udział procentowy do ogółu leczonych
OGÓLEM		5 147	100,0
Zaburzenia psychiczne spowodowane używaniem alkoholu	Ostre zatrucie (F10.0)	494	9,6
	Używanie szkodliwe (F10.1)	391	7,6
	Zespół uzależnienia (F10.2)	4 070	79,1
	Zespół abstynencyjny bez majaczenia (F10.3)	35	0,7
	Zespół abstynencyjny z majaczeniem (F10.4)	16	0,3
	Zaburzenia psychiatryczne bez majaczenia (F10.5)	13	0,3
	Zespół amnestyczny (F10.6)	6	0,1
	Inne zaburzenia psychiczne (F10.7, F10.8, F10.9)	122	2,3
Współistniejące uzależnienie od substancji psychoaktywnych (F11-F19)		77	-
Współuzależnienia		524	-

Źródło: Biuletyn. Sytuacja zabezpieczania opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za 2022 rok Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Oddział Organizacji Ochrony Zdrowia i Statystyki Medycznej.

W 2022 roku w zakresie uzależnienia od alkoholu leczyło się **4623** pacjentów (liczba ta powstała po odjęciu osób tzw. współuzależnionych i rozpoznań F19 – Tabela 25) w tym **pacjenci pierwszorazowi 2401**, w zakresie innych substancji psychoaktywnych **1074** w tym **pacjenci pierwszorazowi 463**. Dane te potwierdzają zdecydowanie większy problem w zakresie uzależnienia od alkoholu. Uwagę zwraca fakt niewielkiego udziału w psychoterapii osób bliskich i członków rodzin osób uzależnionych. Są to tylko 524 osoby. Szczegółowe kategorie rozpoznań w poradniach zawierają Tabele 26 i 27.

Tabela 26. Leczeni w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych według rozpoznania zasadniczego w roku 2022 – ogółem

Wyszczególnienie		Liczby bezwzględne	Udział procentowy do ogółu leczonych
Leczeni ogółem		1 074	100,0
Opiaty	Zespół uzależnienia i abstynencyjny (F11.2, F11.3)	56	5,2
	Inne (F11.7, F11.8, F11.9)	2	0,2
Kanabinoły	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F12.0, F12.1)	3	0,3
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F12.2, F12.3)	76	7,1
	Inne (F12.7, F12.8, F12.9)	1	0,1
Leki uspokajające i nasenne	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F13.0, F13.1)	23	2,1
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F13.2, F13.3)	93	8,6
	Zaburzenia psychiatryczne (F13.4, F13.5, F13.6)	1	0,1
	Inne (F13.7, F13.8, F13.9)	4	0,4
Koka-ina	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F14.2, F14.3)	1	0,1
Inne subst. pobudzające (w tym kofeina)	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F15.0, F15.1)	7	0,7
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F15.2, F15.3)	25	2,3
	Zaburzenia psychiatryczne (F15.4, F15.5, F15.6)	1	0,1
Subst. halucynogenne	Inne (F16.7, F16.8, F16.9)	1	0,1
Kilka substancji lub inne substancje psychoaktywne	Ostre zatrucie i używanie szkodliwe (F19.0, F19.1)	60	5,6
	Zespół uzależnienia i zespół abstynencyjny (F19.2, F19.3)	680	63,3
	Zaburzenia psychiatryczne (F19.4, F19.5, F19.6)	1	0,1
	Inne (F19.7, F19.8, F19.9)	14	1,3
Używanie tytoniu (F17)		25	2,3

Źródło: Biuletyn. Sytuacja zabezpieczania opieki zdrowotnej w województwie świętokrzyskim za 2022 rok Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Oddział Organizacji Ochrony Zdrowia i Statystyki Medycznej.

2.3 Readaptacja społeczna

W roku 2022 podobnie jak w latach poprzednich województwo świętokrzyskie nie prowadziło Centrum Integracji Społecznej.

Świadczenia z tego zakresu Gminy wspierały finansowo. Na terenie województwa świętokrzyskiego działają noclegownie, schroniska i punkty dziennego pobytu dla osób uzależnionych (światlice, drop-in) oraz hostele, w których mogą przebywać osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu. Gminy upowszechniały informacje na temat tych placówek i programów ambulatoryjnych dla osób uzależnionych.

Tabela 27. Łączna liczba pacjentów przebywających w 2022 roku w hostelach prowadzonych na terenie województwa świętokrzyskiego

L.p.	Placówka medyczna	Liczba osób	M	K	Wiek
1.	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego 75 25-432 Kielce	38	36	2	20-50 lat
2.	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” Hostel dla Uzależnionych od Alkoholu ul. Mielczarskiego 45 25-709 Kielce	35	32	3	18-29 lat powyżej 29 lat
3.	Stowarzyszenie „Nadzieja Rodzinie” Hostel dla Uzależnionych od Alkoholu Janina 4 28-100 Busko-Zdrój	52	52	0	18-29 lat powyżej 29 lat
4.	Klasztor Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów) Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych „Rivotorto” ul. Franciszkańska 10 26-060 Chęciny	14	13	1	19-29 lat 30-64 lat
5.	Klasztor Podwyższenia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych (Franciszkanów) Hostel dla Uzależnionych od Alkoholu „Wspólnota” ul. 11 Listopada 15 28-230 Połaniec	54	48	6	30-64 lata
6.	Stowarzyszenie MONAR Hostel dla Uzależnionych od Substancji Psychoaktywnych ul. Malików 150B 25-639 Kielce	11	8	3	18-38 lat

Źródło: Opracowanie własne DOZ na podstawie danych przekazanych przez podmioty prowadzące hostele na terenie województwa świętokrzyskiego

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2022 roku programy readaptacji społecznej realizowane były przede wszystkim przez podmioty prowadzące hostele. Są one ważną częścią

procesu leczenia osób uzależnionych, wspomagają gotowość osoby uzależnionej do włączenia się w życie społeczne.

Powyższa tabela przedstawia liczbę pacjentów, którzy w 2022 roku przebywali w hostelach na terenie województwa świętokrzyskiego.

Hostele cieszyły się w 2022 roku dużą popularnością wśród pacjentów, którzy ukończyli wcześniej terapię podstawową. Łącznie przebywały w nich 204 osoby – nie wszystkie z tych osób są mieszkańcami województwa świętokrzyskiego, ponieważ w tego typu podmiotach nie obowiązuje rejonizacja. Pobyt w tych placówkach umożliwił pacjentom w trudnych sytuacjach życiowych uniknąć bezdomności, zyskać czas na znalezienie pracy i podjęcie samodzielnego życia. Terapia prowadzona w hostelach skupiała się na działaniach postrehabilitacyjnych.

2.4. Ograniczanie szkód zdrowotnych

W województwie świętokrzyskim funkcjonuje tylko jedna placówka udzielająca świadczeń zaliczanych do działań ograniczających szkody zdrowotne wynikające z uzależnienia od narkotyków – tj. z zakresu leczenia substytucyjnego. Świadczenia z zakresu leczenia substytucyjnego udzielane były w Powiatowym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Starachowicach.

W 2022 roku programem metadonowym objęto 42 osoby (w 2021- 48 osób) – w tym 12 kobiet (2021 – 13) i 30 mężczyzn (w 2021 – 35).

Poniższa tabela przedstawia liczbę pacjentów leczonych metadonem w poszczególnych przedziałach wiekowych oraz liczbę udzielonych świadczeń.

Tabela 28. Liczba pacjentów i świadczeń w programie leczenia substytucyjnego.

Płeć		Liczba porad/świadczeń	18-30 lat	31-50 lat	Powyżej 50 lat
Kobiety	12	3870	1	7	4
Mężczyźni	30	7729	3	13	14
Razem	42	11 599	4	20	18

Źródło: Dane Powiatowy Zakład Opieki Zdrowotnej w Starachowicach w Starachowicach

Liczba udzielonych porad w ramach programu metadonowego w 2022 wyniosła 11 599 co daje wzrost do poprzedniego roku 2021 kiedy wyniosła 10158 i powrót do poziomu w roku 2020, w którym udzielono 11 109 porad. Jest to więcej porad dla mniejszej grupy osób niż w 2021 roku.

W 2022, tak jak w latach poprzednich, nadal funkcjonował Punkt Konsultacyjno-Diagnostyczny Przy NZOZ Nadzieja Rodzinie w Kielcach, w którym można było wykonać bezpłatnie anonimowy test diagnostyczny w kierunku zakażenia wirusami HIV, HCV i HBV. Ponadto prowadzone jest czynne poradnictwo przed i po teście.

W roku 2022, podobnie jak w latach poprzednich w dziedzinie leczenia i rehabilitacji oraz zapobiegania narkomanii prowadzone były w Areszcie Śledczym w Kielcach. Do Oddziału Terapeutycznego dla Skazanych Uzależnionych od Środków Odurzających lub Psychoaktywnych przyjęto w roku ubiegłym 71 skazanych (jest to niewielki wzrost z rokiem 2021 - 69 skazanych), a 26 skazanych kontynuowało terapię rozpoczętą w rok 2021. Oddziaływaniami terapeutycznymi objęto więc 107 skazanych uzależnionych (w 2021 -94). W tej grupie 32 osób (skazani przyjęci w 2022 r.) nigdy wcześniej nie podejmowało leczenia odwykowego.

W roku 2022 w Areszcie Śledczym w Kielcach realizowano programy readaptacji skazanych „Dopalacze”, który ukończyło prze 6 osób.

3. Ograniczanie podaży

Na terenie województwa świętokrzyskiego działają wyspecjalizowane struktury policyjne, których głównym zadaniem jest dotarcie do grup przestępczych zajmujących się produkcją i rozprowadzaniem narkotyków. Dzięki ich działaniom na terenie województwa ograniczono dostępność do wszystkich rodzajów narkotyków w szczególności do: marihuany, amfetaminy.

W 2022 roku wszczęto **742** postępowania w sprawach o przestępstwa narkotykowe (797 w 2021 roku). Stwierdzono **1862** przestępstwa (1702 w 2021 roku), wskaźnik wykrywalności wyniósł 96,51 % (96,7% w 2021 roku).

Tabela 29: Postępowania w sprawach o przestępstwa narkotykowe

	2021 rok	2022 rok
Postępowania wszczęte	797	742
Postępowania stwierdzone	1702	1862
Wykrywalność (%)	96,7	96,5

Źródło: Wydział Wywiadu Kryminalnego KWP w Kielcach.

Statystyki za 2022 r. dotyczące stwierdzonych przestępstw przedstawiają się następująco:

- **1 260** zaistniało przestępstw stwierdzonych w zakresie posiadania narkotyków (1 014 – 2021 r.)
- **102** przypadków posiadania znacznej ilości narkotyków (109 – 2021 r.)
- **283** przestępstw udzielania środków odurzających lub substancji psychotropowych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej (438 – 2021 r.),
- **62** przestępstw udzielania środków odurzających lub substancji psychotropowych innym osobom (54 – 2021 r.),
- **45** przypadków nielegalnej uprawy maku, konopi lub krzewu koki (35 – 2021 r.),
- **84** przypadków nielegalnego wprowadzania do obrotu narkotyków (35 – 2021 r.),
- **21** przypadków innych przestępstw, o których mowa w art. 53, 55, 57 i 61 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (17 – 2021 r.).

Aby zapewnić bezpieczeństwo na drogach w 2022 roku świętokrzyscy policjanci z ruchu drogowego, wykorzystując narkotesty, poddali badaniom na działanie środków działającego podobnie do alkoholu około **1 170** (w 2021 roku 1 094) kierujących pojazdami. Działania te prowadzone były m. in. pod nazwą „Alkohol i narkotyki”.

Liczbę wypadków drogowych, którymi sprawcami były osoby nietrzeźwe: w tym kierujący i piesi, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30: Liczba wypadków drogowych, którymi sprawcami były osoby nietrzeźwe: w tym kierujący i piesi

Kategoria sprawcy wypadku drogowego spowodowanego pod wpływem alkoholu	Liczba wypadków drogowych spowodowanych pod wpływem alkoholu
kierujący	43
pieszy	23
łącznie	66

Źródło: Wydział Ruchu Drogowego KWP w Kielcach i jednostki organizacyjne Policji woj. świętokrzyskiego .

W ramach codziennych służb zewnętrznych w 2022 roku policjanci garnizonu świętokrzyskiego ujawnili **15 672** wykroczenia z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

W 2022 roku liczba osób zatrzymanych przez policję do wytrzeźwienia w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych (PDOZ) to 4455 osób. W grupie osób zatrzymanych zdecydowanie

przeważają mężczyźni – 92%, kobiety stanowią 8%. Poniższa tabela przedstawia dokładny podział osób na kobiety i mężczyzn.

Tabela 31: Liczba osób umieszczonych do wytrzeźwienia w PDOZ w podziale: kobiety, mężczyźni, nieletni.

Kategoria doprowadzonych do wytrzeźwienia w PDOZ	Liczba osób umieszczonych do wytrzeźwienia w PDOZ
kobiety	352
mężczyźni	4103
nieletni	0
łącznie	4455

Źródło: Jednostki organizacyjne Policji woj. świętokrzyskiego.

Policjanci zwalczający przestępczość narkotykową na terenie naszego województwa najczęściej zabezpieczali: marihuanę, amfetaminę, haszysz, tabletki ecstasy, kokainę. W 2022 rok świętokrzyscy policjanci zabezpieczyli łącznie 319 kg i 650 g substancji narkotycznych.

Tabela 32: Ilość zabezpieczonych narkotyków

Rodzaj	Ilość zabezpieczonych narkotyków	
	2021 rok	2022 rok
marihuana	53,2 kg	234,6 kg
amfetamina	37,1 kg	54,7 kg
haszysz	107,0 g	18,99 kg
ecstasy	43,9 g	29,0 g
kokaina	111,5 g	112,0 g
Nowe substancje psychoaktywne	12,9 kg	10,8 kg

Źródło: Wydział do Walki z Przestępczością Narkotykową KWP w Kielcach.

Policjanci w 2022 r. najczęściej zabezpieczali: marihuanę (234,6 kg) i jest to bardzo duży wzrost w porównaniu z rokiem 2021 (53,2 kg), Największy spadek jest widoczny w zabezpieczeniu haszyszu (2022 - 18,99 kg) w porównaniu z rokiem 2021 (107,0 kg). Zabezpieczenie pozostałych substancji obrazuje Tabela 30.

Świętokrzyscy policjanci w 2022 roku prowadzili różnego rodzaju przedsięwzięcia na rzecz uświadamiania dzieci, młodzieży i osób dorosłych o konsekwencjach wynikających z nieprzestrzegania przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz szkodliwości zażywania substancji psychoaktywnych. Od 01.01.2022 r. do 31.12.2022 r. na terenie woj. świętokrzyskiego przeprowadzili łącznie 1498 (w 2021 roku – 441) różnego rodzaju przedsięwzięć profilaktycznych (spotkania, akcje, stoiska, festyny) z udziałem ponad 33 564 uczestników (dzieci, młodzieży, dorosłych) – w 2021 było to 11065. Prelekcje odbywały się

głównie w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Większość działań profilaktycznych przekazywano do publikacji lokalnym mediom oraz realizację działań umieszczano na stronach internetowych jednostek Policji.

Podczas przeprowadzonych spotkań dla osób dorosłych (pedagogów, rodziców) wykorzystywano walizkę profilaktyczną z atrapami narkotyków. Aktualnie w garnizonie świętokrzyskim (tak jak w roku ubiegłym) jest 5 takich walizek tj.: KWP w Kielcach, KPP w Busku Zdroju, KPP Końskich, KPP w Ostrowcu Świętokrzyskim i KPP w Staszowie. Walizka z atrapami narkotyków wykorzystywana była również podczas festynów, spotkań plenerowych z mieszkańcami.

IV. WNIOSKI I REKOMENDACJE

- 1) Województwo Świętokrzyskie charakteryzuje się wysokimi w kraju wskaźnikami depopulacji i starzenia się społeczeństwa.
- 2) Zakażenia wirusem HIV i występowanie AIDS są w województwie nieliczne.
- 3) Umieralność z powodu narkomanii oraz zatrucia NSP są zdecydowanie poniżej średniej dla Polski.
- 4) Należy upowszechniać informacje o kampaniach społecznych dotyczących profilaktyki uzależnień o zasięgu ogólnopolskim i wojewódzkim, adresowanych do różnych grup docelowych.
- 5) Należy upowszechnić informację o nowo powstałej specjalizacji w ochronie zdrowia – specjalizacji w dziedzinie psychoterapii uzależnień – jako jedynej aktualnie ścieżce kształcenia specjalistów psychoterapii uzależnień.
- 6) Zachęcać należy podmioty lecznicze do ubiegania się o środki finansowe na podnoszenie kwalifikacji personelu medycznego, szczególnie dla osób zatrudnionych w ośrodkach zajmujących się psychoterapią uzależnień.
- 7) Zachęcanie do podnoszenia kwalifikacji osób zatrudnionych w placówkach zajmujących się profilaktyką, terapią i rehabilitacją osób uzależnionych.
- 8) Należy ulepszyć jakość danych w zakresie personelu pracującego w podmiotach leczniczych udzielających świadczeń z zakresu psychoterapii uzależnień.
- 9) **Popularyzowanie systemu rekomendacji programów profilaktycznych** i promocji zdrowia psychicznego.
- 10) Zachęcanie do wdrażania programów profilaktyki wskazującej, adresowanych do jednostek lub grup wysoce narażonych na czynniki ryzyka, w szczególności do osób

używających środków odurzających, substancji psychotropowych i NSP w sposób szkodliwy.

- 11) Popularyzacja europejskich standardów jakości w profilaktyce uzależnień od narkotyków.
- 12) Zachęcanie do wspierania działań polegających na redukcji szkód, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób używających szkodliwie i uzależnionych.
- 13) Propagowanie współpracy różnych instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania narkomanii na terenie województwa świętokrzyskiego.

V. STRESZCZENIE

Niniejszy raport powstał w oparciu o dane z Urzędu Statystycznego w Kielcach, Raportu z badań ankietowych zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w 2019 r „Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną” europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD, informacji pozyskanych z Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, jednostek podległych i współpracujących z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego.

Substancja najczęściej i w największych ilościach spożywaną przez dzieci i młodzież w województwie świętokrzyskim jest alkohol, na drugim miejscu marihuana.

Wzmocnić należy rozpowszechnienie wdrażania rekomendowanych programów profilaktycznych w szkołach wszystkich szczebli.

W województwie świętokrzyskim funkcjonuje tylko jeden ośrodek oferujący świadczenia z zakresu leczenia substytucyjnego, z tego powodu zbyt długi jest czas oczekiwania na przyjęcie pacjenta.

W województwie świętokrzyskim funkcjonują tylko dwie Poradnie leczenia uzależnień dla dzieci i młodzieży, co w dobie kryzysu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży jest niewystarczające, Dodatkowo, żadna z tych poradni nie jest zlokalizowana w mieście Kielce, co ogranicza dostępność do tego typu świadczeń.

Województwo świętokrzyskie na tle innych województw charakteryzuje się niskim poziomem zakażeń wirusem HIV i zachorowalnością na AIDS.

Zarówno w zakresie walki z przestępczością narkotykową jak i działalnością profilaktyczną kluczową instytucją jest Policja.

VI. BIBLIOGRAFIA

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U.
2. Ł. Wieczorek, J. Sierosławski: Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w województwie świętokrzyskim w 2019 r. Europejski program badań ankietowych ESPAD. Warszawa 2019.
3. A. Malczewski, W. Liwski (red): Przeciwdziałanie uzależnieniom perspektywa lokalna, krajowa oraz międzynarodowa. Warszawa 2020.
4. Raport Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczący zatruc środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną w Polsce w 2022 roku, Warszawa 2023.
5. Województwo świętokrzyskie w liczbach 2023. Urząd Statystyczny w Kielcach, Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych.

VII. SPIS TABEL

- Tabela 1.** Ludność województwa świętokrzyskiego według grup wiekowych i płci stan na 31.12.2022 r. [tys.]
- Tabela 2** Ludność według powiatów stan na 31.12.2022 r.
- Tabela 3.** Ruch naturalny i migracja ludności.
- Tabela 4.** Palenie tytoniu przez młodzież kiedykolwiek w życiu.
- Tabela 5.** Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu przez chłopców.
- Tabela 6.** Palenie tytoniu kiedykolwiek w życiu przez dziewczęta.
- Tabela 7.** Palenie e-papierosów kiedykolwiek w życiu oraz w czasie ostatnich 30 dni.
- Tabela 8.** Palenie e-papierosów wśród chłopców.
- Tabela 9.** Palenie e-papierosów wśród dziewcząt.
- Tabela 10.** Picie napojów alkoholowych przez młodzież.
- Tabela 11.** Picie napojów alkoholowych wśród chłopców.
- Tabela 12.** Picie napojów alkoholowych wśród dziewcząt.
- Tabela 13.** Picie poszczególnych napojów alkoholowych przez młodzież w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem.
- Tabela 14.** Picie poszczególnych napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wśród chłopców.
- Tabela 15.** Picie poszczególnych napojów alkoholowych w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wśród dziewcząt.
- Tabela 16.** Silne upicie się tzn. wypicie tyle, żeby np. zataczać się, bełkotać, nie pamiętać co się działo – wśród młodzieży.
- Tabela 17.** Używanie substancji psychoaktywnych kiedykolwiek w życiu przez młodzież
- Tabela 18.** Rejestr zatruć według wieku i płci od 1.01.2022 r. do 31.12.2022 r.- woj. Świętokrzyskie.
- Tabela 19.** Liczba zatruć NSP/ŚZ w Polsce w latach 2015 – 2022 z podziałem na województwa
- Tabela 20.** Liczba przypadków HIV, AIDS zarejestrowanych w latach 2019 – 2022 wg województw.
- Tabela 21.** Obszar uprawy maku i konopi włóknistych na terenie województwa świętokrzyskiego w latach 2017-2022 – wielkości w hektarach.
- Tabela 22.** Realizacja świadczeń zdrowotnych udzielonych w trybie stacjonarnej i ambulatoryjnej opieki w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych - 2022 r.
- Tabela 23.** Zestawienie liczbowe wszystkich placówek leczenia uzależnień w województwie świętokrzyskim w zestawieniu: poradnie, oddziały dzienne, placówki całodobowe, hostele, oddziały detoksykacyjne.
- Tabela 24.** Zestawienie ilości kadry w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień w zakresie leczenia i rehabilitacji pracującej z osobami uzależnionymi w województwie świętokrzyskim w roku 2022 r.
- Tabela 25.** Leczeni w poradniach odwykowych według rozpoznania zasadniczego w roku 2022 – ogółem.
- Tabela 26.** Leczeni w poradniach odwykowych na zaburzenia spowodowane używaniem substancji psychoaktywnych według rozpoznania zasadniczego w roku 2022 – ogółem.
- Tabela 27.** Łączna liczba pacjentów przebywających w 2022 roku w hostelach prowadzonych na terenie województwa świętokrzyskiego.
- Tabela 28.** Liczba pacjentów i świadczeń w programie leczenia substytucyjnego.

Tabela 29. Postępowania w sprawach o przestępstwa narkotykowe.

Tabela 30. Liczba wypadków drogowych, którymi sprawcami były osoby nietrzeźwe: w tym kierujący i piesi.

Tabela 31. Liczba osób umieszczonych do wytrzeźwienia w PdOZ w podziale: kobiety, mężczyźni, nieletni.

Tabela 32. Ilość zabezpieczonych narkotyków mężczyźni, nieletni.

VIII. SPIS MAP I WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba zatruc i podejrzeń zatruc NSP/ŚZ w Polsce w 2021 r. z podziałem na województwa